

002. Bijbelstudie

A NEN YESHUA - NÁM YESHUA - JENENG YESHUA

השם ישוע

Christelijke zendingen hebben de Bijbel in Suriname geïntroduceerd en daarom kennen de Surinamers die zich met de Bijbel bezighouden logischerwijs ook slechts het taalgebruik dat zij van de zendingen hebben geleerd, inclusief de vele Bijbelse benamingen en uitdrukkingen. Een van de meest opvallende kenmerken van een Messiasbelijdend בית-מדרש Beit Midrash [leerhuis] is daarentegen het consequente gebruik van de Hebreeuwse namen van de Bijbelse personen in plaats van hun Griekse varianten, want vertalingen kan men ze nauwelijks noemen. Elizabeth (Ελισαβετ) en Jacobus (Ιακωβος) zijn beslist geen Griekse *vertalingen* van אלישבע Elisheva en יעקב Ya'aqov maar veeleer *vergrieksingen* daarvan. Het zelfde is het ook geval met de naam Johannes (Ιωαννης) die eigenlijk יוחנן Yochanan zou moeten zijn. De Griekse schrijfwijze van Hebreeuwse namen was meestal niet gebaseerd op een vertaling, maar was veelal een impressionistische weergave van wat men méénde te horen. In veel gevallen ging de juiste betekenis van de oorspronkelijke namen, die deel uitmaken van de Joodse cultuur en identiteit, in de Griekse versie verloren en doortranscriberen naar het Nederlands louter op grond van de Griekse verbastering maakte de Joodse namen in onze christelijke Bijbels vrijwel onherkenbaar. En juist de diepere betekenis van een naam speelt sinds van ouds in het Joodse denken een uitermate belangrijke rol, want reeds in שמואל א' Sh'mu'el alef [1 Samuël] 25:25 werd er gezegd: *“Zoals iemand heet, zo is hij!”* De eigennaam geeft de persoon aan en is een deel hiervan. G'd heeft in Zijn heilsplan niets aan het toeval overgelaten en dat geldt zeer zeker ook voor de keuze van de namen. Deze Bijbelstudie is derhalve vooral bedoeld om een ieder ervan bewust te maken, dat wij met het uitspreken (of juist niet uitspreken) van namen héél zorgvuldig moeten leren omgaan. Neem als het meest in het oog springende voorbeeld de naam Jezus (Ιησους) eens. Weet u hoe Zijn familie en vrienden Hem in de dagelijkse omgang noemden toen Hij in Nazareth opgroeide, of onder welke naam Hij door de overpriesters en schriftgeleerden in Jeruzalem werd aangeklaagd voor de religieuze rechtbank? Het was pertinent niet *Jezus!* En toch zijn veel christenen daarin erg hardleers. De bijbelvertalers probeerden niet eens om de oorspronkelijke Hebreeuwse uitspraak van de **“naam boven alle naam”** enigszins te benaderen maar gaven consequent de vergriekste vorm daarvan, Ιησους Iesous, weer op verschillende manieren, afhankelijk van de denominatie en de taal waarin men de Bijbel leest. Zo schrijven wij bijvoorbeeld *Yesus* in de nieuwe spelling van het Sranan Tongo, maar de uitspraak is zoals in het Nederlands. In het Javaans schrijven wij het bijna op de zelfde manier, maar dan wel met een accent aigu: *Yésus*, maar wij spreken het uit als Jesoes. Spaanstalige lezers komen in hun Bijbel de naam *Jesús* [spreek: *Gesoës*] tegen en de Franstaligen spreken het uit als *Zjeesus*. De Italianen spellen *Gesù* en zeggen *Dzjeezoe*. In het Engels schrijft men *Jesus*, maar men zegt *Dzjieses*. De Duitsers gebruiken eveneens de spelling *Jesus*, maar spreken het uit als *Jeesoes*. De versies die men in het Sarnámi en in het Hindi gebruikt, respectievelijk *Yishu* en *Yeshu*, komen nog het meest in de richting van de oorspronkelijke naam *Yeshua*. In het Latijn schrijft men de naam Jezus afwisselend als *Iesus*, *Iesu*, en *Iesum*, afhankelijk van de naamvallen. Dat is ook in het Duits het geval: *Jesus Christus*, *Jesu Christi* en *Jesum Christum*. Hetzelfde geldt ook voor alle andere namen in de Bijbel. Men doet geen enkele poging om de oorspronkelijke uitspraak na te bootsen. Maar wat is er zo moeilijk aan om Chava te zeggen in plaats van Eva, en waarom kan men de naam Moshe niet over de lippen krijgen als men het over Mozes heeft, terwijl men geen enkele moeite heeft met het uitspreken van de zelfde naam in verband met de voormalige Israëliische minister van defensie Moshe Dayan? Dat het uitspreken van een Hebreeuwse naam moeilijker zou zijn dan de Griekse variant daarvan wijs ik derhalve als argument van de hand, want zelfs geleerden die met de oorspronkelijke uitspraak van deze namen op de hoogte zijn, gebruiken bij voorkeur de Griekse en niet de Hebreeuwse namen, wanneer zij het hebben over Bijbelse personen. Volstrekte onzin is volgens mij ook het veel gehoorde argument: *“Waarom zou ik Jezus op z'n Hebreeuws Yeshua moeten noemen? Ik ben toch geen Jood?”* - Wel, een Griek bent u ook niet, dus waarom gebruikt u dan wel een Griekse naam? Bovendien was Yeshua zelf wél een Jood,

dus wat is er op tegen om Hem bij zijn eigen Hebreeuwse naam te noemen? Interessant in dit verband is ook de manier hoe de vertalers omgaan met de personen in de Bijbel, die dezelfde naam dragen als onze Mashiach.

Naamgenoten van Yeshua

Nemen we als voorbeeld één van diens voorouders in het geslachtsregister, die in Lucas 3:29 in het Grieks *Ἰησοῦ Iesou* wordt genoemd en in het Latein *Iesu*. In de Leidse Vertaling staat dan ook *Jezus*, maar de Statenvertaling heeft er *Joses* van gemaakt en in onze NBG-vertaling lezen wij tenslotte *Jozua*, maar in de Hebreeuwse versie van dezelfde tekst is het uiteraard *ישוע* Yeshua. Maar ook in TeNaCH [het Oude Testament] komen wij de Hebreeuwse naam Yeshua diverse keren tegen. Zo wordt er bijvoorbeeld in **עזרא** Ez'ra [Ezra] 2:2 alsook in **נחמיה** Nechem'ya [Nehemia] 7:7 en 12:1 gesproken over de **כֹּהֵן** Kohen [priester] **ישוע בן יוצדק** Yeshua Ben Yotzadaq [Jesua, de zoon van Josadak], die samen met **זרובבל** Z'rubavel [Zerubbabel] in het jaar 537 vóór de gewone jaartelling uit de ballingschap terugkeerde. Hij leidde de wederopbouw van het altaar (**עזרא** Ez'ra [Ezra] 3:2) en van de tempel (**עזרא** Ez'ra [Ezra] 3:8, 4:3 en 5:2). Na alle eerder genoemde versies (*Jezus*, *Joses* en *Jozua*) komt de hier genoemde *Jesua* het meest in de buurt van Yeshua. De logische vraag is dan: als de vertalers dus wel in staat blijken te zijn de oorspronkelijke naam *Yeshua* in de vorm van *Jesua* enigszins te benaderen, waarom doen ze dat dan wel bij een gewone aardse priester, maar niet bij onze hemelse Hogepriester? Of wil men Hem soms bewust van Zijn volk Israël loskoppelen?

In Mijn Naam...

Bij Zijn afscheid, vlak voordat Hij ten hemel opgevaren was, gaf de **משיח** Mashiach [Messias] een belangrijke opdracht aan Zijn **תלמידים** Talmidim [discipelen]. Ik citeer deze tekst eerst in diverse Surinaamse talen en daarna in het Nederlands. **Sranan Tongo**: "We, den suma, disi de bribi tru, den sa kisi tranga fu du bigi wondruworku, na **Mi nen** den sa puru didibri na ini suma; en den sa sabi fu taki nyun tongo; den sa fasi ogri sneki srefi, fringi trowei; wisi srefi den sa dringi, sondo fu a du den ogri; én te den poti den anu na sikiman tapu, den sa kon bun!" **Sarnámi**: "Aur Parmeswar biswási log ke kuch cinha deiga dekháwe khát ki u usabke sanghe hai. Usab **Hamár nám** se bhut bhagáiga, usab bhása bacái sakiga jaun kabhi na sunis hai. Jab sáp usabke kát lei aur jab usab kuch jahar pi lei, tab usabke kuch na hoi. Aur jab usab bemarian par háth rakhie, tab ulog accha hoi jái!" **Javaans**: "Sing pada pretyaya bakal tak kèki tanda, yakuwi, bakal bisa ngetokké demit nganggo **jenengku** lan bakal ngetokké basa anyar. Senajan nyekel ula lan senajan ngombé ratyun ora bakal masah. Bakal numpangi tangan marang wong lara lan sing lara bakal mari!" **Nederlands**: "Als tekenen zullen deze dingen de gelovigen volgen: **in Mijn naam** zullen zij boze geesten uitdrijven, in nieuwe talen zullen zij spreken, slangen zullen zij opnemen, en zelfs indien zij iets dodelijks drinken, zal het hun geen schade doen; op zieken zullen zij de handen leggen en zij zullen genezen worden" (Marcus 16:17-18). - "In **Mijn naam**..." - **Welke naam** zou hier wel bedoeld zijn? Jezus??? Ik denk van niet! Als **ú** het over **úw** naam hebt, welke naam zult u dan bedoelen? De naam die u van uw ouders hebt gekregen en die dan ook officieel geregistreerd staat, of gebruikt u de naam, die anderen aan u hebben gegeven? Dat kan dus een bijnaam zijn of een verbastering van uw naam omdat die misschien moeilijk is uit te spreken of zelfs een scheldnaam. Welnu, ik ga ervan uit, dat een ieder de naam voor zichzelf opeist, die legitiem is en elke verbastering daarvan afwijst. Als u tegen iemand die Monique heet Mona of Moontje zegt, zult u gegarandeerd te horen krijgen: "Zo heet ik niet!". Een Marokkaanse collega van mij heet Sulayman, maar iedereen noemt hem gewoon Simon want dat is makkelijker. En toch heet hij niet zo. Een Hindoestaanse collega heet Chander, maar iedereen noemt hem Sander. Dat lijkt er op, klinkt Hollands, maar zo heet hij niet. Maar om terug te komen op de vraag, welke naam de Mashiach bedoeld zal hebben toen Hij zei: "In **Mijn naam**..." zullen wij eerst een andere vraag moeten beantwoorden: Wie heeft Hem Zijn naam überhaupt gegeven? Waren het Zijn aardse ouders zoals normaal gebruikelijk is? Het antwoord vinden wij in **מתתיהו** Matityahu [Matthéüs] 1:21, waarin een engel als boodschapper van de Eeuwige tegen **יוסף** Yosef [Jozef] over **מרים** Miryam [Maria] zegt: "Zij zal een Zoon baren en gij zult Hem de naam Jezus geven want Hij is het die Zijn volk zal

redden van hun zonden!" **Surinaams:** "A sa meki wan Manpikin, disi yu mu kari Yesus, bikasi En sa ferlusu En pipel, puru den sondu!" **Hindoestaans:** "Maria ke ek Beta hoi aur toe Okar nám Yishu dharaihe. U ápan játi ke páp me se bacáiga!" **Javaans:** "Maria bakal nglairké anak lanang sing kudu mbok jenengké Yésus, awit Dèkné bakal nylametké bangsané sangka dosané!" - In welke taal sprak de engel met Yosef? In één van deze Surinaamse talen of in het Nederlands? Wel, in géén van alle! Natuurlijk niet! Yosef was een Israëli, een Sabra, en de engel verscheen aan hem in Israël, niet daarbuiten. Dus heeft de engel deze boodschap in één van de beide talen overgebracht, die toen in Israël werden gesproken: in het Hebreeuws of in het Aramees. In elke vertaling van deze tekst hoort dus eigenlijk **Yeshua** [spreek: Jesjoea] te staan ongeacht of de engel nou Hebreeuws of Aramees gesproken heeft, want die naam is in beide talen hetzelfde, maar in elk geval **niet Jezus!** Dat is de Griekse versie en het zou toch wel erg naïef zijn om te denken dat een engel als boodschapper van de G'd van Israël tegen een Israëliet uit het huis van David in het Grieks gesproken zou hebben! Bovendien zou het in het Grieks ook nergens op slaan, want de diepere betekenis van de Hebreeuwse naam ישוע Yeshua is namelijk "Redder". Dat is in het Grieks niet het geval. In die taal is "Redder" namelijk Σωτηρας Sotiras en "Verlosser" is Λυτρωτης Litrotis. Beide woorden lijken in de verste verte niet op Ιησους Iesous, waarvan de Nederlandse variant Jezus is afgeleid. Neen, de enig legitieme naam, die "Redder" betekent, is ישוע Yeshua! Hierbij ligt de klemtoon op de u. Maar als men de klemtoon plaatst op de a, dan wordt het ישועה Yeshu'a hetgeen "redding" betekent. Interessant is daarom de woordspeling in de bovengenoemde tekst: "Zij zal een Zoon baren en gij zult Hem de naam **Redder** geven, want Hij is het, die Zijn volk zal **redden** van hun zonden." - In het Hebreeuws is dit:

והיא ילדת בן וקראת את שמו ישוע כי הוא יושיע את עמו מחטאתיהם:

"V'hi y'leded Ben v'qarat et-sh'mo **Yeshua** ki hu **yoshia** et-amo mechatoteihem".

Het werkwoord **redden** is hier יושיע yoshia, dat dus duidelijk in verband met de naam ישוע Yeshua wordt gebruikt. In het Grieks missen wij deze link. Onze in Nederland zeer bekende Joodse zuster Rebecca de Graaf-van Gelder heeft eens over de naamgeving van de Mashiach het volgende geschreven: "Die vergriekste naam is een eigen leven gaan leiden en hierdoor is de *identiteit* van Israëls Messias verloren gegaan, zodat men steeds moet uitleggen: 'Ja, maar Jezus was een Jood'. Zo'n 2000 jaren hebben de kerken dit (zeker voor Israël) verduisterd. Men heeft van Hem en Zijn volgelingen een christen, christenen gemaakt. Wat denkt u van die Joodse herders daar in de velden van Efrata, bij de aankondiging van de geboorte van de Messias, dat de engel gezegd zou hebben: 'Zie, ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk (Israël) wezen zal, namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is *Christus* de Here, in de stad Davids'. Die eenvoudige herders verstonden geen Grieks neem ik aan. Ook komt het mij vreemd voor dat vanuit de geopende hemel Grieks gesproken is. In alle geval hebben de herders de taal uit de hemel verstaan, want ze zijn meteen gaan kijken en hebben gevonden waarvan de engel hen vertelde: zij gingen het Woord zien!" Tot zover tante Rebecca. Wat voor de herders gold, is ook voor Yosef [Jozef] van toepassing: ook hij als eenvoudige timmerman zal volgens mij geen Grieks hebben gesproken en zo zal de boodschapper van de Eeuwige beslist niet de naam *Jezus* genoemd hebben zoals in de christelijke bijbels staat, maar Zijn echte Hebreeuwse naam ישוע Yeshua! Dezelfde engel maakte deze naam ook aan Miryam [Maria] bekend, zoals wij in Lucas 1:31 lezen: "En zie, gij zult zwanger worden en een Zoon baren en gij zult Hem de naam **Yeshua** geven".

והנך הרה וילדת בן וקראת שמו ישוע:

"V'hinach hara v'yaladet Ben v'qarat sh'mo **Yeshua**." - Wanneer vond de naamgeving plaats? Hier in Europa is het de gewoonte, dat dit reeds bij de geboorte van een baby gedaan wordt i.v.m. de geboortekaartjes en bij de rooms-katholieken bij de doop, vandaar dat men spreekt van 'doopnaam'. Bij de Joden krijgt een jongetje zijn naam echter bij de ברית-מילה B'rit-mila, [besnijdenis], die acht dagen na de geboorte plaats vindt. Bij de ceremoniële orde van de ברית-מילה B'rit-mila [besnijdenis] wordt door de מוהל Mohel [besnijder] het volgende gebed uitgesproken: "Behoud dit kind voor zijn vader en zijn moeder. Zijn naam zal in Israël zijn: N.N., de zoon van N.N. Moge de vader zich verheugen over zijn eigen kind en moge zijn moeder zich verblijden over de vrucht van haar schoot". Zo was het ook met Yeshua. Ook Hij kreeg Zijn naam pas bij de ברית-מילה B'rit-mila: "En toen acht dagen vervuld waren, zodat zij Hem

moesten besnijden, ontving Hij ook de naam ישוע Yeshua, die door de engel genoemd was, eer Hij in de moederschoot was ontvangen" (Lucas 2:21). Vanaf het begin heeft de Eeuwige dus al de naam **Yeshua** voorbestemd voor Zijn Zoon, **niet een Griekse variant** daarvan, en uitsluitend door de naam **Yeshua** kunnen wij behouden worden, zoals Keifa haShaliach [de apostel Petrus] in מִפְעֻלוֹת Mif'alot [Handelingen] 4:12 duidelijk zegt: "En de behoudenis is in niemand anders, want er is ook onder de hemel geen andere naam aan de mensen gegeven, waardoor wij moeten behouden worden!" **Surinaams:** "No wan trawan kan yepi suma, bikasi Gado no ben gi suma no wan tra nen na ondro hemel, disi kan meki wi sili feni bun!" **Sarnámi:** "Dhartie par kháli ek bacáwe Wála dewal gail hai aur u hamlogke páp me se bacái sake hai. Okar nám Yeshua hail!" **Javaans:** "Keslametan kuwi tekané namung sangka Gusti Yeshua, ora sangka wong liya. Awit nang sak ngisoré langit iki ora ènèng jeneng liyané pawèhé Gusti Elohim marang manungsa, sing bisa nylametké awaké déwé!" - Ook in dit geval wil ik er nogmaals nadrukkelijk op wijzen dat Petrus deze toespraak niet in het Grieks, maar in het Hebreeuws of Aramees heeft gehouden. Als wij er dus van uitgaan dat ook de engel geen Grieks sprak in zijn boodschap aan Yosef [Jozef] en Miryam [Maria] en dus de oorspronkelijke Hebreeuwse naam Yeshua noemde, dan sluit bovengenoemde tekst dus elke andere naam uit. Helaas zijn er tegenwoordig maar weinigen in de christelijke wereld, die de naam Yeshua kennen, laat staan dagelijks gebruiken, behalve dan de Messiasbelijdende gelovigen. Maar in de eerste בְּשׂוֹרָה B'sora [het eerste Evangelie] lezen wij, dat ook de גוֹיִם Goyim [heideneen ofwel niet-joden] de naam Yeshua behoren te kennen: "En op Zijn naam zullen de heidenen hopen" (מִתְתִּיהוּ Matit'yahu [Matthéüs] 12:21). Het kennen en gebruiken van Zijn echte naam heeft uiteraard ook onaangename gevolgen voor ons, want de vijand vindt dat natuurlijk niet leuk. Daarom wilde Yeshua ons reeds daar op voorbereiden, toen Hij zei: "Dan zullen zij u overleveren aan verdrukking en zij zullen u doden, en gij zult door alle volken gehaat worden **om Mijns Naams wil**" (מִתְתִּיהוּ Matit'yahu [Matthéüs] 24:9). Welke naam hier op de eerste plaats wordt bedoeld, blijkt heel duidelijk in het land van de Mashiach zelf, want zolang de staat Israël bestaat hebben daar de christenen, die de naam "Jezus" belijden en verkondigen, nooit noemenswaardige problemen gehad met religieuze Joden. Maar sinds er in toenemende mate Joodse mensen tot bekering komen, die de naam "Yeshua" belijden, is het hek van de dam! Vooral de orthodoxe Joden reageren heel agressief en vijandig op de aanwezigheid van de Messiasbelijdende Joodse gemeenten, terwijl de "gewone" christelijke kerken min of meer onaangestast blijven. In Israël maakt het dus wel degelijk iets uit of je nu de ene of de andere naam van onze Zaligmaker gebruikt! Het is dus zeker waar, wat Yeshua zei ten opzichte van het belijden van Zijn naam, maar Hij voegt er nog een belangrijke zin aan toe om ons te bemoedigen om vooral daarmee door te gaan: "En gij zult door allen gehaat worden **om Mijns Naams wil**; maar wie volhardt tot het einde die zal behouden worden" (מִתְתִּיהוּ Matit'yahu [Matthéüs] 10:22). Natuurlijk hangt onze behoudenis niet uitsluitend af van het al dan niet kennen van Zijn naam. Gelukkig niet! Onze G'd is immers een Vader die van Zijn kinderen houdt en Hij is genadig om óók de gebeden te verhoren die in de naam van "Jezus" worden uitgesproken. Maar let wel: iedereen vindt het fijn om bij zijn eigen naam genoemd te worden. Dat geldt óók voor Yeshua!

Noodoplossing

Ik ben het volgende van mening: indien het Nieuwe Verbond in de plaats van het Oude zou zijn gekomen, wat dikwijls wordt beweerd, en als de christelijke Kerk als G'ds volk in de plaats van Israël zou zijn gekomen, dan was onze Verlosser niet in Israël geboren, en zeker niet in de stad van David, maar in Griekenland, Rome of elders. En als de Eeuwige had gewild dat Zijn Zoon een Griekse naam zou dragen en onder die naam wereldwijd bekend gemaakt zou worden, dan was Hij wel als Griek of Romein op aarde gekomen en niet als Jood uit het geslacht van David! Er werd eens aan mij gevraagd: "Als het G'ds bedoeling was dat Zijn Zoon uitsluitend bij Zijn Hebreeuwse naam Yeshua zou worden genoemd, hoe is het dan te verklaren dat Paulus in zijn brieven, die hij toch echt wel in het Grieks heeft geschreven en niet in het Hebreeuws, consequent de Griekse naam Ἰησους Iesous gebruikte en niet de Hebreeuwse naam ישוע Yeshua? Die brieven maken toch ook deel uit van G'ds Woord en als Paulus er geen moeite mee had om de Griekse naam Jezus te gebruiken, dan zou dit voor ons toch ook geen

probleem mogen zijn?” Inderdaad, Paulus had werkelijk geen enkele moeite met het schrijven van Iesous (Ἰησους) in zijn Griekse brieven, maar het probleem is, dat hij daarentegen wel de grootste moeite had om de naam Yeshua in Griekse letters op papier te krijgen. Sterker nog: het was en is zelfs volstrekt onmogelijk! Paulus kon niet eens zijn eigen Hebreeuwse naam שאול Sha'ul in het Grieks schrijven, omdat de letter ש Shin in het Griekse alfabet helemaal niet bestaat! Het wordt dus behelpen met een vage benadering. Als er geen ש Shin is, moeten we het maar doen met de Σ Sin, en dat is in het Grieks dus de Sigma (Σ bij het begin, σ in het midden en ς aan het einde van een woord of naam). Zo is de helleniseerde vorm van Sha'ul dan ook Σαουλ Saoul of Σαυλοζ Saulos. Hetzelfde geldt ook voor de ש Shin in ישוע Yeshua. Daar komt nog bij dat de ע Ayin oorspronkelijk een keelklank was die men nauwelijks kon horen, en zo veranderde ישוע Yeshua [spreek: Jesjoea] in Ἰησους Iesou [spreek: Jesoe]. Afhankelijk van de naamval komt daar nog een sluit-“s” bij: Ἰησους Iesous [spreek: Jesoes]. Zo ontstond dus de naam Jezus als **noodoplossing**, want in het Grieks was het dus maar behelpen! Dat het maar behelpen was en geen officiële naam blijkt uit de onmogelijke Grieks/Hebreeuwse constructie van de naam Bar Jezus in Handelingen 13:6 Daar staat in het Grieks Βαριησους Bariesous. Dat betekent “zoon van Jezus”. In het Hebreeuws staat er inderdaad: בר-ישוע Bar-Yeshua want בר Bar is namelijk geen Grieks woord, maar een Hebreeuws woord en betekent “zoon”. Als die naam echt helemaal op z'n Grieks geschreven was zou er moeten staan: υιος του Ιησους Huios tou Iesous. Toch dat staat er niet, maar daarvoor wel een merkwaardig mengsel. Daaruit blijkt, dat de naam Bar-Yeshua hier weliswaar met Griekse letters geschreven is, maar niet in het Grieks vertaald. Het schrijven van Iesous wil dus niet zeggen dat die naam voortaan ook een officiële status zou krijgen. De Grieken hadden geen keus, maar zoals ik reeds opmerkte, zijn wij geen Grieken en Nederlanders kunnen de ש Shin in tegenstelling tot de Grieken moeiteloos uitspreken en door middel van de combinatie “sj” of “sh” ook schrijven, dus wat houdt ons nog tegen om de naam Yeshua zo uit te spreken als het oorspronkelijk ook bedoeld was?

De Naam boven alle naam

Het is dus van groot belang voor ons om de naam Yeshua te kennen en om te weten, dat deze Hebreeuwse naam **door de Eeuwige zelf** aan Zijn Zoon is gegeven. In Filippenzen 2:9-11 lezen wij: *"Daarom heeft G'd Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam boven alle naam geschonken, opdat in de naam van Yeshua zich alle knie zou buigen van hen, die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, en alle tong zou belijden: Yeshua haMashiach is Heer, tot eer van G'd, de Vader!"* - Hier wordt er gesproken over de naam boven alle naam, dus **naam in enkelvoud**. Niet Jezus én Yeshua én Isa, zoals Hij in de Qur'an [Koran] heet. Slechts één naam wordt genoemd: Yeshua! Dàt en niets anders zegt Keifa [Petrus] dus zoals reeds eerder geciteerd: *"En de behoudenis is in niemand anders, want er is ook onder de hemel geen andere naam aan de mensen gegeven waardoor wij moeten behouden worden!"* (מִפְעֻלוֹת Mif'alot [Handelingen] 4:12).

Hellenistische invloeden

Voorstanders van de vergriekste vorm van de naam Yeshua beroepen zich op de sterke hellenistische invloeden binnen het toenmalige Jodendom en de Septuaginta, de eerste Griekse vertaling van TeNaCH, waarin deze naam reeds wordt weergegeven als Ἰησους Iesous, dus Jezus. En zo was Jezus onder de hellenistische Joden een heel gebruikelijke naam, en ook Jezus Christus zou daarin geen uitzondering vormen. Maar dat doet Hij wél, want als zoon van een eenvoudige timmerman uit Galilea was Hij helemaal geen hellenistische Jood, maar een rasechte Israëli, en Hij had dan ook niets te maken met de Septuaginta! Deze Griekse vertaling van de Hebreeuwse Geschriften ontstond omstreeks 280 vóór de gewone jaartelling uit de behoefte voor de eredienst van de Joden in de diaspora van de hellenistische wereld, die vervreemd waren van de taal van hun voorvaders. Maar zowel Yeshua alsook Zijn Talmidim [discipelen], de Sh'lichim [apostelen] en drie van de vier evangelisten waren absoluut niet vervreemd van hun moedertaal, maar spraken het Aramees in hun dagelijkse omgang en het Hebreeuws in de eredienst! Bovendien bezat de Septuaginta als vertaling geen

openbaringskarakter en in haar bestaan als kopie van het origineel bleef zij binnen het Jodendom slechts ondergeschikt aan de oorspronkelijke Hebreeuwse canon. Het christendom bracht daar verandering in door de canonisatie van de nieuwtestamentische Griekse geschriften en daardoor dus ook van de Septuaginta. Haar overname door de christenen was de diepste ingreep in de geschiedenis van de Septuaginta. In het Jodendom werd dit de reden tot een nieuwe bezinning op de relatie tussen de oorspronkelijke openbaring en de vertaling en een verscherping van opvattingen die oorspronkelijk reeds onder de Joden aanwezig waren. Hun houding tot deze Griekse vertaling van de Heilige Schrift werd mede bepaald door de diepe kloof die er bestond tussen de hellenistische en palestijnse Joden. De hellenistische Joden onderscheidden zich van hun volksgenoten principieel wat betreft hun geestelijke structuur (Grieks denken), taal (Grieks praten), politieke overtuiging (bekleden van openbare functies bij de heidenen) en hun culturele opvattingen (in sterk gehelleniseerde kringen bezocht men theaters, droeg Griekse kleding en men gebruikte Griekse of gehelleniseerde namen). De brede kloof tussen beide Joodse volksgroepen wordt tegenwoordig vaak over het hoofd gezien of men plaatst hem binnen het kader van de christelijke opvattingen omtrent de tegenstellingen tussen Jodendom en christendom, oudtestamentisch en nieuwtestamentisch, waarbij de hellenistische Joden uiteraard aan de “goede kant” staan. Vandaar dus het consequente gebruik van Griekse of Latijnse namen als Jezus, Petrus, Paulus, Jacobus en Johannes in plaats van Yeshua, Keifa, Sha’ul, Ya’aqov en Yochanan. Deze opvatting komt bijzonder duidelijk naar voren in de misvatting dat de vermeende naamsverandering van Sha’ul iets te maken zou hebben met zijn bekering. Wie kent niet de veel gebruikte uitspraak: “Van Saulus werd een Paulus” als iemand zijn leven positief heeft veranderd. Dus toen Sha’ul nog een religieuze Jood was heette hij Saulus, en toen was hij een slecht mens. Maar toen hij een christen werd, dus een goed mens, noemde hij zich Paulus en deed afstand van zijn Joodse naam. Deze verandering van slecht naar goed, van Jood naar christen, van de Hebreeuwse naam naar de Romeinse naam was één van de voedingsbodems voor christelijk antisemitisme en het berust in het geheel niet op waarheid. In tegenstelling tot Joden die de Bijbel woord voor woord uitpluizen, zijn christenen vaak gewend om over een heleboel dingen heen te lezen, zo ook wat Paulus betreft. Er staat nergens dat zijn naam ooit veranderd is, laat staan dat die naamsverandering iets te maken zou hebben met zijn bekering en nieuw leven. Hij heette namelijk vanaf zijn geboorte tot zijn dood aan toe zowel שאול Sha’ul voor de Joden alsook Paulus voor de Romeinen en Παυλος Paulos voor de Grieken. Als Romeins staatsburger genoot hij namelijk het voorrecht om twee namen te mogen dragen. Zijn familie leefde in twee werelden en stond met de ene voet in de Griekse en met de andere voet in de Joodse cultuur. Van zijn ouders kreeg hij derhalve zowel de Hebreeuwse naam Sha’ul, hetgeen betekent: “Hij om wie gebeden is” alsook de Latijnse naam Paulus, hetgeen “de kleine” betekent. Er is dus geen sprake van, dat hij na zijn bekering zijn Joodse naam zou hebben afgelegd. Leest u het zelf maar: in מִפְעֻלֹת Mif’alot [Handelingen] 9 lezen we over de bekering van Saulus, en in de hoofdstukken 11 en 13 op zijn zendingsreizen naar Fenicië, Cyprus en Antiochië, heet hij nog steeds Saulus terwijl hij al lang bekeerd was. In Handelingen 13:9 in de vertaling van “Het Boek” wordt het zelfs nadrukkelijk vermeldt, dat hij reeds zijn hele leven lang beide namen naast elkaar had: “Saulus, die **toen al Paulus werd genoemd...**”. In de NBG-vertaling lezen wij: “Doch Saulus, **anders gezegd Paulus...**”, maar de statenvertaling is zelfs nog duidelijker: “Doch Saulus, die **ook Paulus genaamd is...**”. Ook in het Engels staat er: “Then Saul, who **also is called Paul...**”. U ziet dat veel christelijke opvattingen niet berusten op bijbelse waarheden, maar op persoonlijke interpretaties, die een eigen leven zijn gaan leiden. Zo ook het gebruik van Griekse namen voor Joodse mensen. Sha’ul zou het niet in zijn hoofd gehaald hebben om in de omgang met zijn eigen Joodse volksgenoten de Romeinse naam Paulus te gebruiken. En Shim’on, door Yeshua ook Keifa genoemd, die een eenvoudige visser was en derhalve geen woord Grieks sprak, wist niet eens, dat hij later onder de Romeinse naam Petrus wereldwijd bekend zou worden. Weet u, Europeanen kunnen zich over het algemeen moeilijk verplaatsen in de gevoelens van een gekoloniseerd volk jegens de kolonistoren, omdat zij gedurende de koloniale geschiedenis meestal **zelf** de kolonistoren waren! Daarom ben ik genooddaakt om terug te grijpen op de jongste geschiedenis. Tijdens de Duitse bezetting in ‘40-‘45 waren er ook talrijke Nederlanders, die pro-Duits waren, maar vertegenwoordigden zij het Nederlandse volk? Natuurlijk niet! En datzelfde geldt dus ook voor de hellenistische Joden. Het Grieks was voor de Joden, die hun taal en cultuur trouw gebleven waren (óók in de diaspora) toch de taal van de vijand, en zo

werden de hellenistische Joden dan ook vaak gezien als overlopers. Zo is het gebruik van Griekse namen het grootste struikelblok bij de poging van christenen om Joden met het Evangelie te bereiken. Wil men de kloof tussen Jodendom (al dan niet Messiasbelijdend) en christendom overbruggen, zou men toch ook binnen de kerken op zijn minst op de hoogte moeten zijn van de oorspronkelijke Hebreeuwse namen en sowieso in de omgang met Joden dan ook toepassen.

Joodse opvatting van namen:

Een veelgehoorde kreet in de westerse wereld is tegenwoordig helaas: "What's in a name?" In Nederland zegt men: "Als het beestje maar een naam heeft". Een naam is tegenwoordig dus van ondergeschikt belang. Ouders letten bij de naamgeving voornamelijk op de leuke klank van een naam. Een naam moet gewoon lekker klinken zegt men. Een modeverschijnsel is ook, dat men kinderen vernoemt naar pop-, sport- of filmsterren. Sommige ouders geven hun kinderen zelfs fantasienamen, die ze zelf verzonnen hebben. Bijna niemand let nog op de betekenis van een naam. Heel anders is het in het Jodendom! Het Joodse denken hecht bijzonder veel waarde aan de naamgeving. Reeds de namen van het Joodse volk zélf en haar taal hebben een speciale betekenis: de Israëlieten worden ook Ivrim עבריים [Hebreeën] genoemd en hun taal heet Ivrit עברית [Hebreeuws]. De stam van deze woorden is ayin ע vet ב en resh ר hetgeen ever עבר ofwel "overkant" of "de andere kant" betekent. De Ivrim [Hebreeën] stonden "aan de andere kant" in oppositie tegenover de heidense afgodencultuur. Zij proclameerden het zuivere monotheïsme in een hun vijandig gezinde wereld. In feite is dat nog steeds zo. Maar het verschil met toen is, dat er nu ook miljoenen gelovigen uit de volken naast hun Joodse broeders en zusters "aan de andere kant" staan (of behoren te staan), en dat maakt eigenlijk ook hun tot Ivrim. We zien dus, dat de naamgeving in het Jodendom van groot belang is. Om dat te begrijpen, moeten wij ons steeds voor de geest houden dat, volgens de Joodse opvatting, een naam de persoon zelf vertegenwoordigt en er een natuurlijk geheel mee vormt. De naam is niet alleen uitdrukking van het wezen, maar is er ook mee geladen. Dit hangt samen met de manier waarop de oosterling denkt: reeds de gedachten en de plannen van de menselijke geest staan veel dichterbij de werkelijkheid dan in de westerse manier van denken het geval is. We komen het in B'rit haChadasha החדשה [het z.g. Nieuwe Testament] tegen, als Yeshua toorn jegens een broeder gelijk stelt met moord en het kijken naar een vrouw gelijk stelt met echtbreuk. Dat geldt voor de gedachte, maar nog meer voor het gesproken woord. Er gaat een kracht van uit die gestalte geeft aan de werkelijkheid. De naam is dus onvervreemdbaar eigen aan een persoon, een plaats of een voorwerp. Rabbi Eliahu Dessler stelt, dat een pasgeboren kind niet toevallig een naam krijgt. De naam die de ouders in gedachten hebben, geldt als een n'vua ketana, een kleine profetie, omdat in de naam het wezen van het nieuwe mensje tot uitdrukking komt. Bewijzen voor deze stelling vinden we zowel in de TeNaCH alsook in B'rit haChadasha, het z.g. Oude- en Nieuwe Testament. Het begint reeds in B'reshit בראשית [Genesis] met אדם Adam hetgeen simpelweg mens betekent. Het Hebreeuwse woord אדם Adam [mens] laat zich echter gemakkelijk met אדמה [aarde] associëren, hetgeen verwijst naar het feit, dat Adam van aarde is gemaakt. Over de naamgeving van חוה Chava [Eva] lezen we in B'reshit בראשית [Genesis] 3:20 het volgende: *"En de mens noemde zijn vrouw Chava [de leven gevende], omdat zij de moeder van alle levenden is geworden"*. U ziet dat ook hier de verbastering Eva totaal zonder betekenis is terwijl het Hebreeuwse origineel Chava חוה duidelijk verband houdt met חי Chai (leven). We gaan verder met Genesis 4:1, waarin staat: *"De mens nu had gemeenschap met Chava, en zij werd zwanger en baarde קין Qa'in [Kain]; en zij zeide: Ik heb met de hulp van Adonai een man verkregen"*. Deze uitspraak van Chava slaat op de naam die ze aan het kind heeft gegeven, want קין Qa'in betekent: "de verworvene". De naam van haar tweede kind geeft reeds bij zijn geboorte aan, dat hij geen lang leven had te verwachten, want in vers 2 lezen wij, dat ze hem הבל Hevel [Abel] heeft genoemd, dat is "de vergankelijke". Hij werd door zijn broer vermoord. Hier gaat de stelling dat de naamgeving een kleine profetie is, beslist heel letterlijk op. Onze opvatting, dat bij een vergrieksing van Joodse namen daarentegen de diepere betekenis daarvan verloren gaat, zien wij duidelijk bevestigd bij de naam Elizabeth (Ελισσαβετ). Het Hebreeuwse origineel אלישבע

Elisheva betekent "mijn G'd is volmaakt". אל El betekent "G'd", אלי Eli is "mijn G'd" en שבע Sheva betekent "volmaakt". Typisch Joods is hierbij het feit, dat שבע Sheva tevens ook de Hebreeuwse naam van het getal "zeven" is, en zoals u weet is de zeven het getal van de volmaaktheid! De combinatie "El" en "Sheva", dus "G'd" en "volmaaktheid" missen wij in de Griekse versie Elizabeth!

De namen van de stamvaders:

Het typisch Joodse verschijnsel, dat er bij de naamgeving meteen een uitspraak over de betekenis daarvan wordt gedaan vinden we o.a. bij de stamvaders van Israël: *"En Lea werd zwanger, baarde een zoon, en gaf hem de naam ראובן R'uven [zie: een zoon!], want, zo zeide zij, voorwaar, de Eeuwige heeft mijn ellende aangezien; voorwaar nu zal mijn man mij liefhebben. En zij werd wederom zwanger, baarde een zoon, en zeide: Voorwaar, de Eeuwige heeft gehoord, dat ik niet bemind ben, en heeft mij ook deze geschonken; en zij gaf hem de naam שמעון Shim'on [de verhoorde]. Wederom werd zij zwanger, baarde een zoon, en zeide: Nu zal mijn man zich ditmaal aan mij hechten, omdat ik hem drie zonen gebaard heb; daarom gaf ze hem de naam לוי Levi [de zich aansluitende]. En zij werd wederom zwanger, baarde een zoon, en zeide: Nu zal ik de Eeuwige loven; daarom gaf zij hem de naam יהודה Y'huda (hij die de Eeuwige looft). Toen hield zij op met baren."* (בראשית B'reshit [Genesis 29:32-35]. *"Toen zeide Rachel: G'd heeft mij recht verschaft, ook heeft Hij mij verhoord en mij een zoon gegeven; daarom gaf zij hem de naam דן Dan [rechter]. Wederom werd Bil'ha, de slavin van Rachel, zwanger en baarde Ya'aqov een tweede zoon. Toen zeide Rachel: Op bovenmenselijke wijze heb ik met mijn zuster geworsteld, ook heb ik overmocht; en zij gaf hem de naam נפתלי Naf'tali [נפתול Naf'tul = conflict]." (30:6-8). *"En Zil'pa, de slavin van Lea baarde Ya'aqov een zoon. Toen zeide Lea: Het geluk is gekomen, en zij gaf hem de naam גד Gad [trots, groot]. En Zil'pa, de slavin van Lea, baarde Ya'aqov een tweede zoon. Toen zeide Lea: Ik gelukkige! Voorzeker zullen de jongedochters mij gelukkig prijzen; en zij gaf hem de naam אשר Asher [gelukzaligheid]." (30:10-13). *"En G'd hoorde naar Lea, zij werd zwanger en baarde Ya'aqov een vijfde zoon. Toen zeide Lea: G'd heeft mij mijn loon gegeven, omdat ik mijn slavin aan mijn man gegeven heb; en zij gaf hem de naam יששכר Yisas'char [G'd geeft loon]. Wederom werd Lea zwanger en baarde Ya'aqov een zesde zoon. Toen zeide Lea: G'd heeft mij een schoon geschenk gegeven; ditmaal zal mijn man bij mij wonen, omdat ik hem zes zonen gebaard heb; en zij gaf hem de naam זבולון Z'vulon [de vorstelijke]." (30:17-20). *"Toen gedacht G'd Rachel, en G'd verhoorde haar; Hij opende haar schoot, en zij werd zwanger en baarde een zoon. Toen zeide zij: G'd heeft mijn smart weggenomen; en zij gaf hem de naam יוסף Yosef [de Eeuwige heeft toegevoegd], zeggende: Moge de Eeuwige mij er nog een andere zoon bijvoegen." (30:22-24). *"En voordat er een jaar van hongersnood kwam, werden Yosef twee zonen geboren, die Ash'nat, de dochter van Potifera, de priester van On, hem baarde. Yosef gaf aan de eerstgeborene de naam מנשה M'nashe [Hij die doet vergeten], want zeide hij: G'd heeft mij al mijn moeite doen vergeten, en ook het gehele huis mijns vaders. En aan de tweede gaf hij de naam עפרים Efrayim [de vruchtbare], want zeide hij: G'd heeft mij vruchtbaar gemaakt in het land mijner ellende" (41:50-52). Aan de hand van deze opsomming wordt duidelijk dat elke Joodse naam een diepere betekenis heeft.*****

De naam in de Joodse traditie:

Een Jood leeft in zijn naam en leeft er in voort. Hij sterft gerust in de zekerheid, dat zijn naam voort zal leven in zijn nageslacht of tenminste in een duurzaam grafmonument. De grootste ramp die iemand kan treffen, is, dat zijn naam wordt uitgeroeid, dat hij geen nageslacht heeft. Dat verklaart ook, waarom de zorg voor het nageslacht zo een centrale plaats inneemt in de Bijbel. Om de naam te laten voortleven, worden Joodse kinderen doorgaans naar overleden familieleden vernoemd. Een ander aanknopingspunt voor een naam vormt het tijdstip van de geboorte. Een kind, dat op שבת Shabat geboren is, wordt dikwijls שבתאי Shab'tai genoemd. Maar een Purim-kind heet uiteraard אסתר Ester of מרדכי Mordechai en een Chanuka-kind

wordt meestal naar מתתיהו Matityahu vernoemd, de leider van de Maccabeeën in de opstand tegen de Hellenisten. Een kind, dat op Yom Kipur [Grote Verzoendag] wordt geboren, heet meestal רחמים Rachamim [barmhartigheid]. Volgens de מדרש Midrash (verzameling van verklaringen van Torateksten) heeft ieder mens drie namen: de naam die hij krijgt van zijn ouders, de naam waaronder hij bekend staat bij derden en als belangrijkste de naam die hij zich door zijn daden heeft verworven. Dit laatste vinden wij in משלי Mishlei [Spreekwoorden] 22:1, waarin wij aldus lezen: *"Een goede naam is verkieslijker dan veel rijkdom"*. Ook het boek קהלת Qohelet [Prediker] haakt hierop in: *"Een goede naam is beter dan goede olie"* (7:1).

Namen van de Allerhoogste:

Over de naam van G'd volgt later een aparte bijbelstudie. Maar in dit kader wil ik mij nu beperken tot enkele van de vele namen, die gebruikt worden om Zijn echte naam te omzeilen. De bekendste is natuurlijk אדוני Adonai [Heer]. In B'reshit [Genesis] 17:1 wordt Hij אל שדי El-Shadai [de Almachtige] genoemd. In Lucas 1:32 kennen wij Hem als העליון haElyon [de Allerhoogste], in Marcus 5:7 als אל עליון El-Elyon [de allerhoogste G'd], in Marcus 14:61 daarentegen als המברך haM'vorach [de Gezegende]. In Matthéüs 26:64 noemt men Hem הגבורה haG'vura [de Macht] en in Yochanan Alef [1 Johannes] 2:20 wordt Hij הקדוש haQadosh [de Heilige] genoemd. Een van de tegenwoordig meest gebruikte namen voor de Eeuwige vinden wij in Yochanan Gimel [3 Johannes] 1:7, namelijk: השם haShem [de Naam]. En met de naam boven alle naam wil ik deze bijbelstudie afsluiten, want er is ook onder de hemel geen andere naam aan de mensen gegeven, waardoor wij moeten behouden worden: Yeshua!

Werner Stauder